Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 28 listopada 2013 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Dyrektywa 80/987/EWG — Dyrektywa 2002/74/WE — Ochrona pracowników na wypadek niewypłacalności pracodawcy — Instytucje udzielające gwarancji — Ograniczenie obowiązku spłaty przez instytucje udzielające gwarancji — Roszczenia z tytułu zaległego wynagrodzenia, które stały się wymagalne na ponad sześć miesięcy przed wszczęciem sądowego postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości pracodawcy

W sprawie C-309/12

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunal Central Administrativo Norte (Portugalia) postanowieniem z dnia 30 marca 2012 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 27 czerwca 2012 r., w postępowaniu:

Maria Albertina Gomes Viana Novo,

Ezequiel Martins Dias,

Gabriel Inácio da Silva Fontes,

Marcelino Jorge dos Santos Simões,

Manuel Dourado Eusébio,

Alberto Martins Mineiro,

Armindo Gomes de Faria,

José Fontes Cambas,

Alberto Martins do Alto,

José Manuel Silva Correia,

Marilde Marisa Moreira Marques Moita,

José Rodrigues Salgado Almeida,

Carlos Manuel Sousa Oliveira,

Manuel da Costa Moreira,

Paulo da Costa Moreira,

* Język postępowania: portugalski.

José Manuel Serra da Fonseca,

Ademar Daniel Lourenço Dias,

Ana Mafalda Azevedo Martins Ferreira

przeciwko

Fundo de Garantia Salarial IP,

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: T. von Danwitz, prezes izby, E. Juhász (sprawozdawca), A. Rosas, D. Šváby i C. Vajda, sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 maja 2013 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu M.A. Gomes Viany Novo i in. przez J. Trocada da Costę, advogado,

— w imieniu Fundo de Garantia Salarial, IP przez J. Pereirę, advogada,

— w imieniu rządu portugalskiego przez L. Ineza Fernandesa oraz J. Quintelę Coelha, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego oraz J. Möllera, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Afonso oraz J. Enegrena, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 20 czerwca 2013 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 4 i 10 dyrektywy Rady 80/987/EWG z dnia 20 października 1980 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich dotyczących ochrony pracowników na wypadek niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. L 283, s. 23, zwanej dalej „dyrektywą 80/987 w brzmieniu pierwotnym"), zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/74/WE z dnia 23 września 2002 r. (Dz.U. L 270, s. 10) (zwanej dalej „dyrektywą 80/987 ze zmianami").

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu toczącego się pomiędzy M.A. Gomes Vianą Novo oraz 17 innymi osobami (zwanymi dalej łącznie „M.A. Gomes Vianą Novo i in.") a Fundo de Garantia Salarial IP (funduszem gwarantowanych świadczeń pracowniczych, zwanym dalej „FGS") w przedmiocie zaspokojenia przez tego ostatniego roszczeń skarżących w postępowaniu głównym z tytułu zaległego wynagrodzenia względem ich byłego pracodawcy, obecnie w stanie niewypłacalności.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Artykuł 3 dyrektywy 80/987 w brzmieniu pierwotnym przewidywał:

„1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne, aby instytucje udzielające gwarancji zapewniły, zgodnie z art. 4, zaspokojenie roszczeń pracowników wynikających z umowy o pracę lub stosunku pracy i dotyczących zapłaty należności za okres poprzedzający wskazaną datę.

2. Data określona w ust. 1 pozostaje do wyboru państw członkowskich jako:

— termin zaistnienia niewypłacalności pracodawcy,

— lub termin wypowiedzenia pracy pracownikowi z powodu niewypłacalności pracodawcy,

— lub termin zaistnienia niewypłacalności pracodawcy lub termin zakończenia umowy o pracę lub stosunku pracy danego pracownika spowodowany niewypłacalnością pracodawcy".

4 Artykuł 4 dyrektywy 80/987 w brzmieniu pierwotnym miał następujące brzmienie:

„1. Państwa członkowskie mają prawo do ograniczania odpowiedzialności instytucji udzielających gwarancji określonych w art. 3.

2. Jeżeli państwa członkowskie korzystają z prawa określonego w ust. 1, są one zobowiązane […]:

— w przypadku określonym w art. 3 ust. 2 tiret pierwsze – zapewnić zaspokojenie roszczeń odnoszących się do wynagrodzenia należnego za trzy ostatnie miesiące umowy o pracę lub stosunku pracy, zawartego w okresie sześciu miesięcy poprzedzających termin zaistnienia niewypłacalności pracodawcy;

— w przypadku określonym w art. 3 ust. 2 tiret drugie – zapewnić zaspokojenie roszczeń odnoszących się do wynagrodzenia należnego za trzy ostatnie miesiące umowy o pracę lub stosunku pracy, które poprzedzają datę wypowiedzenia umowy o pracę pracownikowi z powodu niewypłacalności pracodawcy;

— w przypadku określonym w art. 3 ust. 2 tiret trzecie – zapewnić zaspokojenie roszczeń z tytułu wynagrodzenia za pracę za osiemnaście ostatnich miesięcy umowy o pracę lub stosunku pracy, które poprzedzają termin wystąpienia niewypłacalności pracodawcy lub termin ustania umowy o pracę bądź stosunku pracy pracownika, zaistniałego z powodu niewypłacalności pracodawcy. W tych przypadkach państwa członkowskie mogą ograniczyć odpowiedzialność do zapłaty należnych wynagrodzeń za okres ośmiu tygodni lub wielu okresów częściowych trwających w sumie osiem tygodni".

5 Artykuły 3 i 4 dyrektywy 80/987 w brzmieniu pierwotnym zostały zmienione dyrektywą 2002/74. Stosownie do art. 2 ust. 1 tej ostatniej dyrektywy państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania tej dyrektywy przed dniem 8 października 2005 r. i będą one stosować te przepisy do każdego przypadku niewypłacalności pracodawcy występującego po dacie ich wejścia w życie.

6 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/94/WE z dnia 22 października 2008 r. w sprawie ochrony pracowników na wypadek niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. L 283, s. 36) skodyfikowała i uchyliła dyrektywę 80/987 ze zmianami. Jednakże zważywszy na datę, w której pracodawca M.A. Gomes Viany Novo i in. znalazł się w stanie niewypłacalności, do okoliczności stanu faktycznego należy stosować tę ostatnią dyrektywę.

7 Artykuł 3 dyrektywy 80/987 ze zmianami przewiduje:

„Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne, aby instytucje udzielające gwarancji zapewniły, zgodnie z art. 4, spłatę kwot pozostających do spłaty pracownikom, wynikających z umowy o pracę lub stosunku pracy [w tym, jeśli prawo krajowe tak stanowi, odszkodowanie za ustanie stosunku pracy].

Roszczenia przejmowane przez instytucję udzielającą gwarancji stanowią kwotę pozostającą do spłaty odnoszącą się do okresu przed określoną datą ustaloną przez państwa członkowskie lub ewentualnie po niej”.

8 Artykuł 4 tej dyrektywy stanowi:

„1. Państwa członkowskie mają prawo do ograniczania odpowiedzialności instytucji udzielających gwarancji określonych w art. 3.

2. Jeżeli państwa członkowskie korzystają z prawa określonego w ust. 1, określają długość okresu, w stosunku do którego roszczenia kwot pozostających do spłaty mają być spełnione przez instytucję udzielającą gwarancji. Jednakże nie może to być okres krótszy niż okres obejmujący wynagrodzenie za trzy ostatnie miesiące stosunku pracy przed [datą określoną w art. 3] lub po [niej]. Państwa członkowskie mogą włączyć ten minimalny trzymiesięczny okres do okresu referencyjnego trwającego nie mniej niż sześć miesięcy.

Państwa członkowskie mające okres referencyjny trwający nie mniej niż 18 miesięcy mogą ograniczyć okres, za który roszczenia kwot pozostających do spłaty będą spełniane przez instytucję udzielającą gwarancji, do ośmiu tygodni. W takim przypadku do wyliczenia minimalnego okresu używa się tych okresów, które są najbardziej korzystne dla pracownika.

3. Ponadto państwa członkowskie mogą ustalić pułapy wypłat dokonanych przez instytucje udzielające gwarancji. Pułapy te nie mogą być ustalane poniżej poziomu zgodnego społecznie z celem społecznym niniejszej dyrektywy.

Jeśli państwa członkowskie korzystają z tej możliwości, powiadamiają Komisję o metodach, według których pułap został ustalony”.

Prawo portugalskie

9 Artykuł 380 ustawy nr 99/2003 z dnia 27 sierpnia 2003 r. – kodeks pracy w brzmieniu obowiązującym w czasie, gdy miały miejsce okoliczności sprawy w postepowaniu głównym, uściśla w ramach tytułu „Gwarancja zapłaty":

„Gwarancja zapłaty roszczeń pracownika wynikających z umowy o pracę, jej naruszenia lub zakończenia, które nie mogą zostać zaspokojone przez pracodawcę z powodu jego niewypłacalności lub trudnej sytuacji gospodarczej, jest przejmowana i ponoszona przez [FGS] na warunkach przewidzianych w przepisach szczególnych".

10 Ustawa nr 35/2004 z dnia 29 lipca 2004 r. ustaliła ramy prawne FGS. Zgodnie z jej art. 317 fundusz ten „zapewnia pracownikowi zapłatę roszczeń wynikających z umowy o pracę oraz z jej naruszenia lub zakończenia na warunkach określonych w kolejnych artykułach w przypadku braku zapłaty tych roszczeń przez pracodawcę".

11 Artykuł 318 tej ustawy, który precyzuje sytuacje objęte gwarancją, przewiduje:

„1. [FGS] zapewnia zaspokojenie roszczeń, o których mowa w poprzednim artykule, w przypadkach, w których sąd stwierdzi niewypłacalność pracodawcy.

2. [FGS] zapewnia również zapłatę roszczeń, o których mowa w poprzednim ustępie, o ile wszczęto postępowanie układowe w rozumieniu dekretu z mocą ustawy nr 316/98 z dnia 20 października 1998 r.

3. Bez uszczerbku dla postanowień poprzedniego ustępu w przypadku gdy postępowanie układowe nie będzie kontynuowane wskutek odmowy zatwierdzenia lub uchylenia układu zgodnie, odpowiednio, z art. 4 i 9 dekretu z mocą ustawy nr 316/98 z dnia 20 października 1998 r., a pracownicy przedsiębiorstwa zażądali zaspokojenia roszczeń zagwarantowanych przez [FGS], [FGS] powinien wystąpić do sądu o stwierdzenie niewypłacalności pracodawcy.

4. Jeżeli dane przedsiębiorstwa zatrudniają pracowników, [FGS] powinien być – na potrzeby wykonania przepisów poprzednich ustępów – informowany:

a) przez sądy – odnośnie do wniosków o wszczęcie szczególnego postępowania upadłościowego i odpowiedniego jego wszczęcia;

b) przez Instituto de Apoio às Pequenas e Médias Empresas e ao Investimento [instytut wspierania małych i średnich przedsiębiorstw oraz inwestycji (IAPMEI)] – odnośnie do postępowania układowego, odmowy jego zatwierdzenia lub uchylenia układu".

12 Artykuł 319 tej samej ustawy identyfikuje roszczenia objęte zakresem gwarancji w następujący sposób:

„1. [FGS] zapewnia zaspokojenie roszczeń przewidzianych w art. 317, które stały się wymagalne w okresie sześciu miesięcy poprzedzających datę wystąpienia do sądu lub złożenia wniosku, o którym mowa w poprzednim artykule.

2. W przypadku braku wymagalnych roszczeń w okresie odniesienia wymienionym w poprzednim ustępie lub gdy ich kwota będzie niższa od górnej granicy określonej w [art. 320 ust. 1], [FGS] zapewnia zaspokojenie roszczeń wymagalnych po upływie rzeczonego okresu odniesienia do wysokości owej górnej granicy.

3. [FGS] zapewnia zaspokojenie tylko tych roszczeń, które zostaną mu zgłoszone do trzech miesięcy przed ich przedawnieniem".

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

13 W kwietniu 2003 r. pracodawca M.A. Gomes Viany Novo i in. zaprzestał wypłacania im wynagrodzeń, a w związku z tym w dniu 15 września 2003 r. ci rozwiązali z nim swoje umowy o pracę, do czego mieli prawo zgodnie z krajowym ustawodawstwem obowiązującym w tym zakresie. W dniu 10 lutego 2004 r. M.A. Gomes Viana Novo i in. wytoczyli powództwo przed tribunal de trabalho de Barcelos (sąd pracy w Barcelos), w którym dochodzili ustalenia wysokości swoich roszczeń z tytułu zaległego wynagrodzenia i ich egzekucji. Ich powództwo zostało uwzględnione.

14 Jako że składniki majątku pracodawcy nie wystarczały na zaspokojenie wszystkich jego zobowiązań, w dniu 28 listopada 2005 r. M.A. Gomes Viana Novo i in. wszczęli przed tribunal de comércio de Vila Nova de Gaia (sądem ds. gospodarczych w Vila Nova de Gaia) postępowanie o ogłoszenie upadłości tegoż pracodawcy. Po ogłoszeniu upadłości roszczenia z tytułu zaległego wynagrodzenia zostały wpisane do tabeli.

15 W dniu 26 lipca 2006 r. M.A. Gomes Viana Novo i in. wystąpili do FGS o zaspokojenie swoich roszczeń. Decyzjami z dnia 21 i 26 grudnia 2006 r. prezes FGS odmówił zaspokojenia ich roszczeń z tym uzasadnieniem, że przedmiotowe roszczenia stały się wymagalne wcześniej aniżeli w okresie sześciu miesięcy poprzedzających wszczęcie postępowania o ogłoszenie upadłości pracodawcy, czyli przed okresem odniesienia przewidzianym w art. 319 ust. 1 ustawy nr 35/2004 z dnia 29 lipca 2004 r.

16 Orzeczeniem z dnia 18 marca 2010 r. tribunal administrativo e fiscal do Porto (sąd administracyjny i do spraw podatkowych w Porto) oddalił pozew M.A. Gomes Viany Novo i in. o stwierdzenie nieważności tych decyzji. M.A. Gomes Viana Novo i in. odwołali się od tego orzeczenia do sądu odsyłającego.

17 W tych okolicznościach Tribunal Central Administrativo Norte postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy w konkretnej dziedzinie gwarantowanych roszczeń pracowniczych w przypadku niewypłacalności pracodawcy prawo Unii, a w szczególności art. 4 i 10 dyrektywy [80/987 ze zmianami], należy interpretować w ten sposób, iż stoi ono na przeszkodzie przepisowi prawa krajowego gwarantującemu jedynie roszczenia, które stały się wymagalne na sześć miesięcy [w okresie sześciu miesięcy] przed złożeniem wniosku o stwierdzenie niewypłacalności pracodawcy, nawet wówczas, gdy pracownicy wystąpili przeciwko swojemu pracodawcy do sądu pracy w celu sądowego ustalenia należnej kwoty i jej przymusowej egzekucji?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

18 Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy wykładni dyrektywy 80/987 ze zmianami należy dokonywać w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie przepisowi krajowemu niegwarantującemu roszczeń z tytułu zaległego wynagrodzenia, które stały się wymagalne na ponad sześć miesięcy przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości pracodawcy, nawet wówczas, gdy przed rozpoczęciem tego sześciomiesięcznego okresu pracownicy wszczęli przeciwko swojemu pracodawcy postępowanie sądowe w celu ustalenia kwoty tych wierzytelności i ich przymusowej egzekucji.

19 Z przedłożonych Trybunałowi akt sprawy wynika, że FGS odmówił wypłaty M.A. Gomes Vianie Novo i in. ich wierzytelności z tytułu zaległego wynagrodzenia ze względu na to, że roszczenia te stały się wymagalne na ponad sześć miesięcy przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości pracodawcy, co przepisy krajowe transponujące dyrektywę 80/987 ze zmianami utrzymały jako datę, od której należy liczyć okres referencyjny, o którym mowa w art. 3 akapit drugi i art. 4 ust. 2 tej dyrektywy.

20 Dyrektywa 80/987 w brzmieniu pierwotnym oraz ze zmianami ma na celu zagwarantowanie wszystkim pracownikom najemnym minimalnego poziomu ochrony na szczeblu Unii Europejskiej w przypadku niewypłacalności pracodawcy w postaci zaspokojenia roszczeń wynikających z umów o pracę lub ze stosunków pracy i dotyczących zapłaty należnego wynagrodzenia za dany okres (zob. wyroki: z dnia 4 marca 2004 r. w sprawach połączonych C-19/01, C-50/01 i C-84/01 Barsotti i in., Rec. s. I-2005, pkt 35; z dnia 16 lipca 2009 r. w sprawie C-69/08 Visciano, Zb.Orz. s. I-6741, pkt 27; a także z dnia 17 listopada 2011 r. w sprawie C-435/10 van Ardennen, Zb.Orz. s. I-11705, pkt 27).

21 W tym właśnie celu art. 3 dyrektywy 80/987 ze zmianami zobowiązuje państwa członkowskie do podjęcia środków niezbędnych, aby krajowe instytucje udzielające gwarancji zapewniły zaspokojenie omawianych roszczeń pracowników najemnych.

22 Jednakże zarówno dyrektywa 80/987 w brzmieniu pierwotnym, jak i dyrektywa 80/987 ze zmianami, przyznają państwom członkowskim prawo do ograniczania odpowiedzialności w zakresie wypłat poprzez ustalenie okresu referencyjnego albo gwarancyjnego lub ustalenie pułapów wypłat.

23 W tym względzie z pkt 3 sprawozdania Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącego wdrożenia i stosowania niektórych przepisów dyrektywy 2008/94 [COM(2011) 84 wersja ostateczna], której art. 3 i 4 odpowiadają zasadniczo art. 3 i 4 dyrektywy 80/987 ze zmianami, wynika, że duża liczba państw członkowskich skorzystała z tej możliwości ograniczenia obowiązku spłaty w czasie lub ustaliła pułapy wypłat.

24 Dyrektywa 80/987 w brzmieniu pierwotnym oferowała państwom członkowskim w swym art. 3 prawo wyboru, wśród wielu możliwości, daty, przed którą gwarantowane byłyby roszczenia z tytułu niewypłaconych wynagrodzeń. To właśnie uwzględniając tak dokonany wybór, art. 4 ust. 2 omawianej dyrektywy określał roszczenia, które w każdym wypadku musiały być objęte obowiązkiem gwarancji, w przypadku gdy państwo członkowskie postanowiło na podstawie art. 4 ust. 1 ograniczyć ten obowiązek gwarancji (zob. podobnie wyrok z dnia 10 lipca 1997 r. w sprawie C-373/95 Maso i in., Rec. s. I-4051, pkt 47).

25 Zmiany wprowadzone dyrektywą 2002/74 do art. 3 dyrektywy 80/987 w brzmieniu pierwotnym usunęły wzmiankę o trzech datach, które znajdowały się w nim początkowo, w związku z czym na podstawie art. 3 akapit drugi państwa członkowskie mogą obecnie swobodnie wskazać datę, przed którą – lub ewentualnie po której – zawiera się okres, za który roszczenia z tytułu niewypłaconych wynagrodzeń są przejmowane przez instytucję udzielającą gwarancji (zob. podobnie wyrok z dnia 18 kwietnia 2013 r. w sprawie C-247/12 Mustafa, pkt 39–41).

26 Zgodnie z art. 4 ust. 1 i 2 dyrektywy 80/987 w brzmieniu pierwotnym jeżeli państwa członkowskie zamierzały skorzystać z prawa ograniczenia gwarancji udzielanych przez instytucję, mogły wyznaczyć minimalny trzymiesięczny okres gwarancyjny w ramach sześciomiesięcznego okresu poprzedzającego datę referencyjną. Po wejściu w życie zmian wprowadzonych do dyrektywy 80/987 w brzmieniu pierwotnym dyrektywą 2002/74 możliwe jest nawet wyznaczenie tego okresu po tej dacie referencyjnej. Państwa członkowskie mają również prawo przewidzieć gwarancję minimalną ograniczoną do ośmiu tygodni, pod warunkiem że ten ośmiotygodniowy okres zostaje wyznaczony w ramach dłuższego okresu referencyjnego, wynoszącego co najmniej osiemnaście miesięcy.

27 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że dyrektywa 80/987 ze zmianami nie stoi na przeszkodzie określeniu przez państwo członkowskie jako daty początkowej okresu referencyjnego daty złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości pracodawcy. Podobnie jeżeli państwo członkowskie postanowiło skorzystać z możliwości ograniczenia gwarancji w czasie poprzez wyznaczenie okresu referencyjnego, może ograniczyć ten okres referencyjny do sześciu miesięcy, pod warunkiem że gwarantuje wynagrodzenie ze trzy ostatnie miesiące stosunku pracy.

28 Zważywszy na to, że przepis krajowy w ramach sporu w postępowaniu głównym gwarantuje wypłatę wynagrodzenia za trzy ostatnie miesiące stosunku pracy, należy stwierdzić, że ustawodawca krajowy może, poprzez uchwalenie przepisów przewidujących, że FGS zapewnia wypłatę roszczeń z tytułu zaległego wynagrodzenia, które stały się wymagalne na sześć miesięcy przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości pracodawcy, a pod pewnymi warunkami nawet po tej dacie, skorzystać ze stworzonej mu na podstawie art. 3 i 4 dyrektywy 80/987 ze zmianami możliwości ograniczenia odpowiedzialności instytucji udzielającej gwarancji.

29 Jak wynika z przypomnianego w pkt 20 niniejszego wyroku orzecznictwa Trybunału, dyrektywa 80/987 ze zmianami ma na celu jedynie minimalną ochronę pracowników najemnych w wypadku niewypłacalności ich pracodawcy. Przepisy dotyczące oferowanej państwom członkowskim możliwości ograniczenia gwarancji pokazują, że system ustanowiony dyrektywą 80/987 ze zmianami uwzględnia możliwości finansowe tych państw i usiłuje zachować równowagę finansową ich instytucji udzielających gwarancji.

30 Troska ta przejawia się w szczególności w przyznanej państwom członkowskim możliwości skrócenia okresu gwarancyjnego, jeśli minimalny okres referencyjny jest rozszerzony, jak przewiduje art. 4 ust. 2 akapit drugi dyrektywy 80/987 ze zmianami, jak również w możliwości ustalenia pułapów wypłat na podstawie art. 4 ust. 3 tej dyrektywy.

31 Należy zauważyć, że wypadki, w których dozwolone jest ograniczenie obowiązku spłaty przez instytucje udzielające gwarancji, wymienione w art. 4 dyrektywy 80/987 ze zmianami, powinny podlegać ścisłej wykładni (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie van Ardennen, pkt 34).

32 Jednakże ścisła wykładnia tych wypadków nie może skutkować pozbawieniem znaczenia wyraźnie zastrzeżonej dla państw członkowskich możliwości ograniczenia omawianego obowiązku spłaty.

33 Tymczasem należy stwierdzić, że byłoby tak w wypadku, gdyby wykładni dyrektywy 80/987 ze zmianami dokonywać w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie przepisowi krajowemu niegwarantującemu roszczeń z tytułu zaległego wynagrodzenia, które stały się wymagalne na ponad sześć miesięcy przed złożeniem wniosku o stwierdzenie niewypłacalności pracodawcy.

34 Ponadto należy podkreślić, że jak wynika z przypomnianego w pkt 20 niniejszego wyroku orzecznictwa Trybunału, dyrektywa 80/987 ma na celu zapewnienie pracownikom ochrony w wypadku niewypłacalności ich pracodawcy. Z tego wynika, że ustanowiony na podstawie tej dyrektywy system zakłada istnienie związku pomiędzy niewypłacalnością a roszczeniami pracowniczymi z tytułu zaległego wynagrodzenia.

35 Jednakże z przedłożonych Trybunałowi akt sprawy wynika, że brak jest takiego związku w ramach sporu w postępowaniu głównym.

36 I tak podczas gdy wierzytelności z tytułu zaległego wynagrodzenia stanowiące przedmiot tego sporu wynikają z tego, że pracodawca M.A. Gomes Viany Novo i in. zaprzestał wypłacania im wynagrodzeń od kwietnia 2003 r. i że we wrześniu 2003 r. rozwiązali oni z nim swe umowy o pracę z uwagi na brak wypłaty wynagrodzenia, to inni pracownicy zatrudnieni przez tego pracodawcę nadal pobierali wynagrodzenie w okresie 2004–2006 i dopiero w maju 2006 r. rozwiązane zostały z tymi pozostałymi pracownikami umowy ze względu na niewypłacalność pracodawcy. Tym samym pomimo opóźnień w wypłacie wynagrodzenia pracodawca zachował znaczną część swego personelu i wynagradzał ją kilka lat po rozwiązaniu umów o pracę przez M.A. Gomes Vianę Novo i in.

37 Tym samym na postawione pytanie trzeba odpowiedzieć następująco: wykładni dyrektywy 80/987 ze zmianami należy dokonywać w ten sposób, że nie stoi ona na przeszkodzie przepisowi krajowemu niegwarantującemu roszczeń z tytułu zaległego wynagrodzenia, które stały się wymagalne na ponad

sześć miesięcy przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości pracodawcy, nawet wówczas, gdy przed rozpoczęciem tego okresu pracownicy wszczęli przeciwko swojemu pracodawcy postępowanie sądowe celem ustalenia kwoty tych wierzytelności i ich przymusowej egzekucji.

W przedmiocie kosztów

38 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

Wykładni dyrektywy Rady 80/987/EWG z dnia 20 października 1980 r. w sprawie ochrony pracowników na wypadek niewypłacalności ich pracodawcy, zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/74/WE z dnia 23 września 2002 r., należy dokonywać w ten sposób, że nie stoi ona na przeszkodzie przepisowi krajowemu niegwarantującemu roszczeń z tytułu zaległego wynagrodzenia, które stały się wymagalne na ponad sześć miesięcy przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości pracodawcy, nawet wówczas, gdy przed rozpoczęciem tego okresu pracownicy wszczęli przeciwko swojemu pracodawcy postępowanie sądowe celem ustalenia kwoty tych wierzytelności i ich przymusowej egzekucji.

Podpisy